

Säkerhetskontroll i domstol

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet ett regeringsförslag som innebär ökade möjligheter att genomföra säkerhetskontroll i domstol. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2001.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Säkerhetskontroll i domstol	3
Redogörelse för ärendet.....	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	4
Utskottets överväganden	6
Säkerhetskontroll i domstol	6
 Bilagor:	
1. Förteckning över behandlade förslag.....	8
Propositionen.....	8
Motioner	8
2. Regeringens lagförslag	9

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Säkerhetskontroll i domstol

Riksdagen antar de av regeringen framlagda förslagen till

1. lag om ändring i lagen (1981:1064) om säkerhetskontroll vid domstolsförhandlingar,
2. lag om ändring i rättegångsbalken,
3. lag om ändring i lagen (1973:188) om arrendenämnder och hyresnämnder,
4. lag om ändring i lagen (1976:839) om Statens va-nämnd,
5. lag om ändring i lagen (1980:578) om ordningsvakter.

Stockholm den 22 mars 2001

På justitieutskottets vägnar

Fredrik Reinfeldt

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Reinfeldt (m), Ingvar Johnsson (s), Märta Johansson (s), Margareta Sandgren (s), Alice Åström (v), Ingemar Vänerlov (kd), Ann-Marie Fagerström (s), Maud Ekendahl (m), Helena Zakariasén (s), Morgan Johansson (s), Yvonne Oscarsson (v), Ragnwi Marcelind (kd), Jeppe Johnsson (m), Kia Andreasson (mp), Gunnel Wallin (c), Siw Persson (fp) och Anita Sidén (m).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Den 1 januari 1982 infördes lagen (1981:1064) om säkerhetskontroll vid domstolsförhandling. Härigenom blev det möjligt att genomföra kontrollåtgärder i samband med s.k. riskförhandlingar i domstol. Kontrollen sker i form av kroppsvisitation och undersökning av väskor m.m. och skall i första hand ske vid ingången till rättssalen.

Olika händelser under senare år har aktualiserat frågan om skyddet i domstolarna är tillräckligt. En arbetsgrupp med företrädare för Riksåklagaren, Domstolsverket, Rikskriminalpolisen och Säkerhetspolisen har i sin rapport Åtgärder för att öka skyddet för anställda inom domstolarna och åklagarväsendet lämnat förslag till bl.a. ökade möjligheter att genomföra säkerhetskontroll i domstol (regeringens dnr Ju96/3967). Den nämnda rapporten ligger till grund för förslagen i propositionen. Detsamma gäller en av Domstolsverket utarbetad rapport Förbättrat tillträdesskydd till domstolslokaler (DV-rapport 1997:3, regeringens dnr Ju97/2220).

Som ytterligare underlag för förslagen i propositionen ligger två skrivelser – den ena från Länsstyrelsen i Stockholms län och den andra från Rikspolisstyrelsen – angående frågan om annan än polisman skall få utföra säkerhetskontroller i domstol (dnr Ju95/1434).

Lagrådet har yttrat sig över regeringens förslag, och regeringen har följt Lagrådets synpunkter.

Regeringens lagförslag finns i *bilaga 2*.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att ändringar görs i lagen (1981:1064) om säkerhetskontroll vid domstolsförhandlingar och att rubriken till lagen ändras till lagen (1981:1064) om säkerhetskontroll i domstol. De föreslagna ändringarna har till syfte att minska risken för våld och annan brottslighet av allvarigare slag i domstolarna genom att förstärka tillträdesskyddet till domstolslokalerna.

Två former av säkerhetskontroll föreslås: allmän säkerhetskontroll och särskild säkerhetskontroll.

Domstolarna föreslås få möjlighet att, som ett komplement till de nuvarande säkerhetskontrollerna vid domstolsförhandlingar (särskild säkerhetskontroll), utan koppling till ett visst mål besluta om inpasseringskontroll av besökare till domstolen med hjälp av teknisk utrustning, när det finns anledning att befara att ett allvarligt brott kan komma att begås i domstolens lokaler (allmän säkerhetskontroll). Kontrollen får omfatta kroppsvisitation och undersökning av väskor, paket och andra föremål som besökare till domstolen har med sig.

Allmän säkerhetskontroll skall beslutas i administrativ ordning av domstolschefen eller, efter delegering, av någon annan lagfaren domare vid domstolen. Beslutet skall föregås av samråd med polismyndigheten och föreslås gälla för viss tid. Beslutet skall även, vid behov, innehålla uppgift om vilka lokaler som beslutet avser.

Vid allmän säkerhetskontroll skall i princip samma personer som vid särskild säkerhetskontroll samt anställda vid domstolen vara undantagna från kontrollen. Därutöver föreslås att personer som infinner sig i domstolens lokaler på grund av utövning av offentligt uppdrag skall undantas från båda formerna av kontroll. Domstolens möjlighet att i särskilda fall undanta också andra personer från kontrollen skall gälla för båda formerna av kontroll. Vid allmän säkerhetskontroll föreslås domstolen, om särskilda skäl talar för det, få inskränka kretsen av personer som generellt är undantagna från kontroll. I lagen klargörs också att identitetskontroll endast får äga rum för att kunna fastställa om en person, som uppger sig inte omfattas av säkerhetskontroll, skall undantas från kontrollen.

I lagen föreslås att samma regler som för särskild säkerhetskontroll också skall gälla i fråga om följderna av att vägra underkasta sig allmän säkerhetskontroll.

Allmän säkerhetskontroll föreslås under vissa förutsättningar kunna genomföras av annan personal än polismän. Sådan personal skall ha ordningsvaksutbildning och vara förordnad av den ansvariga polismyndigheten. Särskild säkerhetskontroll skall, såsom gäller i dag, utföras av polismän men föreslås vid behov kunna ske med biträde av ordningsvakter. Manuell kroppsvisitation får endast ske om det finns särskilda skäl för åtgärden och skall utföras av polisman eller av ordningsvakt som polismyndigheten har godkänt för uppgiften.

Vid allmän säkerhetskontroll föreslås väskor och andra föremål kunna lämnas till förvaring under samma förutsättningar som gäller i dag, dock skall okontrollerade föremål tas emot för förvaring endast om det kan anses vara lämpligt. Vidare förtydligas lagtexten så att det klart framgår att kontroll av förvarade föremål får ske endast om det finns särskilda skäl för det.

Den nya regleringen föreslås träda i kraft den 1 juli 2001.

Utskottets överväganden

Säkerhetskontroll i domstol

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag om inpasseringskontroll till domstol.

I ett fritt och demokratiskt samhälle är det av grundläggande betydelse att domstolarna kan verka fritt. Det är av största vikt att domstolarna kan fullgöra sin verksamhet och också tillhandahålla en god säkerhet för dem som besöker eller arbetar i domstolen. Olika åtgärder vidtas därför för att uppnå en god säkerhet.

Enligt nuvarande regler i lagen om säkerhetskontroll vid domstolsförhandlingar kan kontroll anordnas för en viss förhandling. Vidare ställs det krav på en konkret hotbild för att säkerhetskontroll skall få ske. I propositionen framförs att det är mycket ovanligt att en sådan konkret hotbild kan konstateras. I stället förekommer hot mot domstolarna som inte kan kopplas till ett visst mål utan som är av en mer generell natur. Samtidigt har den allmänna risknivån höjts. Nya typer av brottslighet, särskilt sådan som hänger samman med vissa s.k. mc-gäng samt brottslighet med nazistiska och andra antidemokratiska förtecken, har bidragit till större risker för våldsdåd i domstolarna.

Den nuvarande regleringen innebär att säkerhetskontroller inte kan genomföras i vissa situationer trots att det föreligger säkerhetsrisker. För att möta behovet av förbättrad säkerhet bör det enligt utskottets mening införas en möjlighet att, som alternativ eller komplement till de nuvarande säkerhetskontrollerna vid domstolsförhandling, anordna inpasseringskontroller i domstolarna på det sätt som regeringen föreslagit i propositionen.

Till sin natur innebär säkerhetskontroller i domstol en inskränkning i de grundläggande regler om integritetsskydd och domstolsoffentlighet som finns i 2 kap. 6 respektive 11 § regeringsformen. Sådana inskränkningar är tillåtna enligt regeringsformen, men det krävs bl.a. att de inte går längre än vad som är nödvändigt med hänsyn till det ändamål som har föranlett dem. I samband med att lagen om säkerhetskontroll i domstol infördes år 1982 ansåg konstitutionsutskottet att lagstiftningen höll sig inom ramen för de rättighetsbegränsningar som får anses tillåtna (KU 1981/82:2 y).

Regeringen har i den nu föreliggande propositionen gjort en avvägning mellan å ena sidan intresset av säkerhet för anställda samt parter och andra besökare i domstolarna och å andra sidan intresset av största möjliga öppenhet i domstolarnas arbete och den enskildes intresse av skydd för den personliga integriteten. Regeringen pekar på att de kontroller som nu föreslås innebär ett relativt litet ingrepp i den personliga integriteten och att sådana kontroller förekommer ofta eller t.o.m. regelmässigt även i andra sammanhang.

t.ex. på flygplatser. Den stora betydelse som domstolarnas möjlighet att kunna verka fritt har för det demokratiska samhället uppväger enligt regeringens mening väl de begränsade inskränkningar som föreslagits. Det är regeringens bedömning att de samhällsviktiga intressen som förslaget om allmänna säkerhetskontroller i domstol är avsedda att skydda väger tyngre än de måttliga rättighetsinskränkningar som det medför.

Justitieutskottet delar regeringens uppfattning. Den nu föreslagna inpasseringskontrollen kan enligt utskottets mening inte anses mer ingripande än de säkerhetskontroller som redan i dag kan företas vid domstolsförhandling. En annan sak är att de föreslagna inpasseringskontrollerna kan förutses förekomma oftare än de nuvarande säkerhetskontrollerna. Detta är också en avsikt med förslaget.

Inte heller i övrigt har utskottet någon erinran mot de föreslagna lagändringarna.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

I proposition 2000/01:32 föreslår regeringen (Justitiedepartementet) att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (1981:1064) om säkerhetskontroll vid domstolsförhandlingar,
2. lag om ändring i rättegångsbalken,
3. lag om ändring i lagen (1973:188) om arrendenämnder och hyresnämnder,
4. lag om ändring i lagen (1976:839) om Statens va-nämnd,
5. lag om ändring i lagen (1980:578) om ordningsvakter.

Motioner

Inga motioner har väckts i ärendet.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

